

Súhrnná správa o záväzkoch vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme v prímestskej autobusovej doprave

Doprava je jeden z kľúčových faktorov rozvoja každej modernej spoločnosti, pričom sama o sebe nie je cieľom, ale prostriedkom hospodárskeho rozvoja a predpokladom k dosiahnutiu sociálnej a regionálnej súdržnosti. Verejná osobná doprava má z celospoločenského hľadiska charakter verejnej služby, ktorej ťažisková úloha spočíva v uspokojovaní každodenných požiadaviek na dopravu obyvateľstva (cesty do zamestnania, škôl, úradov, do zdravotných zariadení a pod.). Na tejto úlohe sa rozhodujúcou mierou podieľa pravidelná verejná osobná doprava - na území Trenčianskeho samosprávneho kraja v prevažnej miere prímestská autobusová doprava.

Súhrnná správa o záväzkoch vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme je vypracovaná v súlade s článkom 7 Nariadenia európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1370/2007 z 23. októbra 2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave, ktorým sa zrušujú nariadenie Rady (EHS) č. 1191/69 a (EHS) č. 1107/70 (ďalej len Nariadenie EU).

Prímestskú dopravu na území TSK realizujú dvaja zmluvní dopravcovia **SAD Prievidza a. s. a SAD Trenčín, a. s.** na základe Zmlúv o výkone vo verejnom záujme vo vnútroštátnej pravidelnej autobusovej doprave – prímestskej autobusovej doprave na území Trenčianskeho samosprávneho kraja zo dňa 30.10.2009 v znení jej dodatkov (ďalej len Zmluva), ktoré sú uzatvorené v súlade s platnou legislatívou a nariadeniami EÚ, Plánom dopravnej obslužnosti TSK, schválenými cestovnými poriadkami. Uzatvorením zmluvy dopravcovia podliehajú prepravnej, prevádzkovej a tarifnej povinnosti.

Realizáciou objednaných dopravných výkonov, resp. tarifných kilometrov a tým spojených služieb vo verejnom záujme zabezpečuje Trenčiansky samosprávny kraj (ďalej len TSK) dopravnú obslužnosť svojho územia a územia priľahlých obcí susedných samosprávnych krajov (23 autobusových liniek, kde cieľová zastávka je mimo územia TSK, t. j. v susednom samosprávnom kraji), čím poskytuje občanom každodennú mobilitu do zamestnania, do škôl, do lekárskeho zariadení, na úrady, za voľno-časovými aktivitami a ostatnými potrebami.

Na **209 autobusových linkách** (SAD Trenčín, a. s. – 123 liniek; SAD Prievidza a. s. – 86 liniek) prímestskej autobusovej dopravy bolo v **roku 2016 prepravených 22 682 391 osôb**. So **439 autobusmi** prímestskej dopravy vykázali dopravcovia 23 671 560 ubehnutých kilometrov (v tom: **21 976 251 tarifných km** podľa schválených cestovných poriadkov a v súlade s aktualizovaným Plánom dopravnej obslužnosti TSK), obslúžili **celkovo 276 obcí a miest v rámci územia TSK** (okresy: Trenčín, Ilava, Nové Mesto n/V, Myjava, Považská Bystrica, Púchov, Bánovce n/B., Prievidza, Partizánske).

Prehľad rozsahu služieb vo verejnom záujme – **základné ukazovatele**: objem ubehnutých kilometrov, ekonomicky oprávnené náklady, výnosy, výška poskytnutého príspevku na vykrytie preukázanej straty z poskytovania služieb vo verejnom záujme v prímestskej autobusovej doprave, počet prepravených osôb.

Tabuľka č. 1

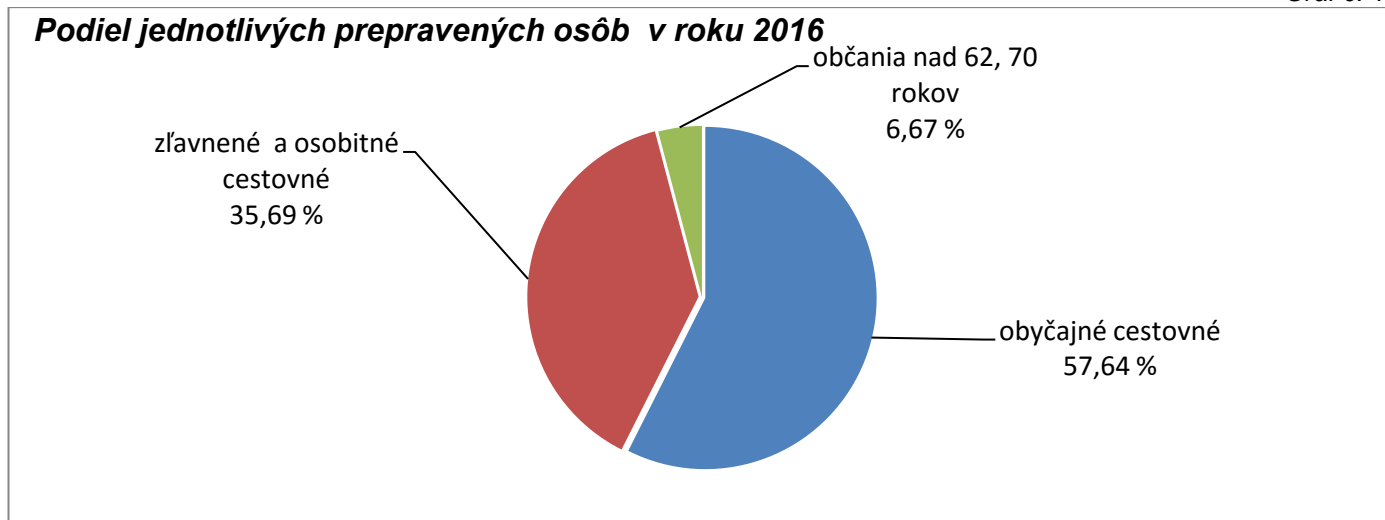
Základné ukazovatele	rok 2010	rok 2011	rok 2012	rok 2013	rok 2014	rok 2015	rok 2016
Počet ubehnutých kilometrov (km)	24 994 140	24 459 746	24 299 261	23 937 912	23 881 915	23 733 720	23 671 560
Ekonomicky oprávnené náklady (eur)	29 680 247	31 148 297	32 187 089	32 464 032	31 820 031	29 418 749	29 605 996
Tržby z cestovného(eur)	13 517 505	14 602 861	15 760 928	14 918 903	14 019 801	13 180 660	12 393 012
Poskytnutý príspevok (eur) *)	16 497 266	18 584 447	16 434 005	18 343 155	19 312 090	17 454 612	18 078 104
Počet prepravených osôb (osoby)	32 530 856	30 484 736	27 778 932	26 284 071	24 749 079	23 758 202	22 682 391

Zdroj: Výkazy, ktoré dopravné spoločnosti predkladajú v zmysle Zmluvy pri zúčtovaní preddavkov náhrady preukázanej straty za poskytnuté služby vo verejnom záujme v prímestskej autobusovej doprave – vlastné spracovanie;

Poznámka: *) = príspevok poskytnutý v bežnom roku podľa Zmluvy vr. zúčtovania I. až III. štvrťrok a vr. vyrovnania IV. Q. z predchádzajúceho roku.

V roku 2016 **prepravili** zmluvní dopravcovia v prímestskej autobusovej doprave **22 682 391 osôb**, z toho 13 073 324 osôb za obyčajné cestovné (čo je 57,64 % z celkového počtu prepravených osôb), 8 096 056 osôb za zľavnené a osobitné cestovné (žiaci, študenti do 26. roku veku, ŽZP, ŽZP-S, deti do 6 roku veku a pod.), čo predstavuje 35,69 % z celkového počtu prepravených osôb a 1 513 011 občanov nad 62 a 70 rokov veku, t. j. 6,67 % z celkového počtu prepravených osôb.

Graf č. 1

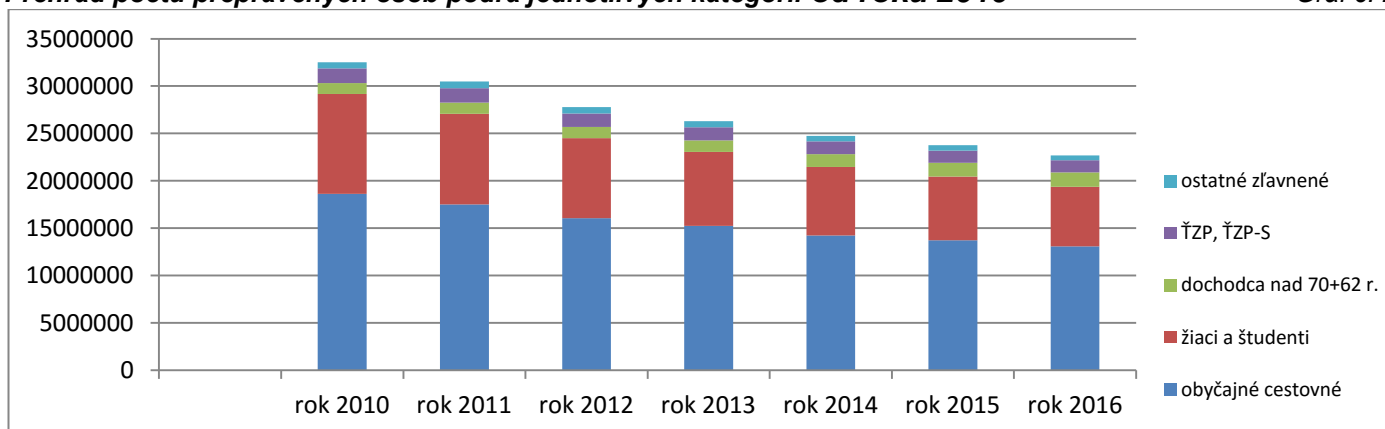
Zdroj: Výkazy, ktoré dopravné spoločnosti predkladajú v zmysle Zmluvy pri zúčtovaní preddavkov náhrady preukázanej straty za poskytnuté služby vo verejnom záujme v prímestskej autobusovej doprave – vlastné spracovanie;

Klesajúci trend prepravených osôb v prímestskej autobusovej doprave a tým aj zníženie tržieb z cestovného je spôsobený viacerými objektívnymi faktormi:

- na jednej strane narastajúci trend individuálneho automobilizmu;
- na strane druhej pokles dopytu po službách pri zabezpečovaní dopravnej obslužnosti vyplývajúcej zo služieb vo verejnom záujme,
- demografický vývoj v regióne,
- bezplatné cestovanie v železničnej doprave pre vybrané kategórie cestujúcich a pod..

Prehľad počtu prepravených osôb podľa jednotlivých kategórií od roku 2010

Graf č. 2

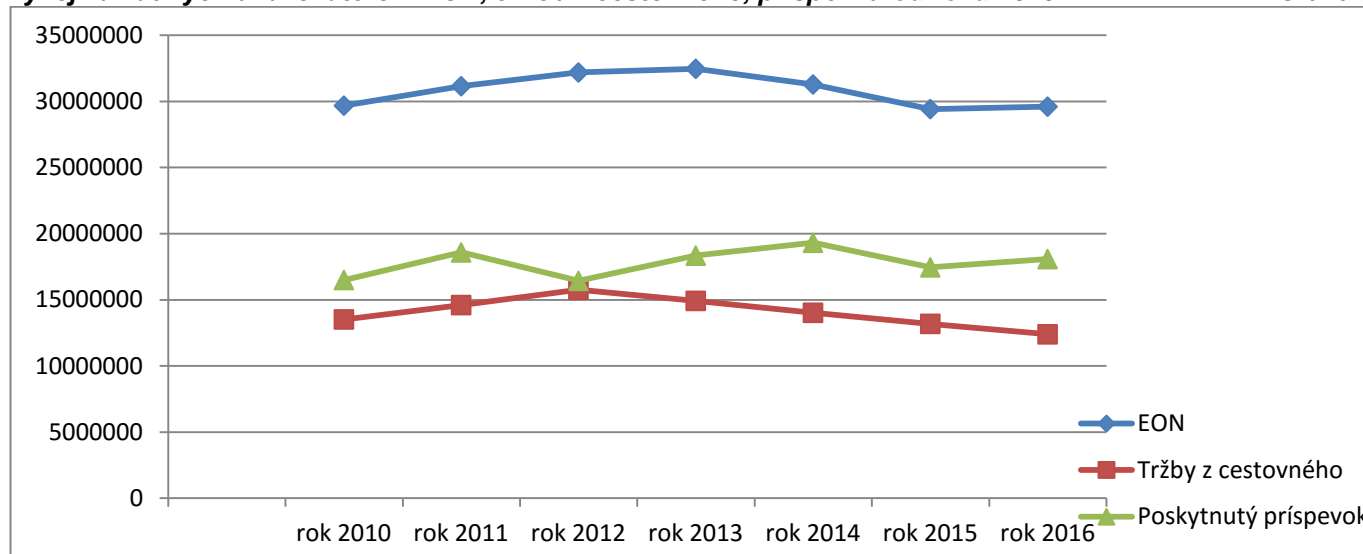
Zdroj: Výkazy, ktoré dopravné spoločnosti predkladajú v zmysle Zmluvy pri zúčtovaní preddavkov náhrady preukázanej straty za poskytnuté služby vo verejnom záujme v prímestskej autobusovej doprave – vlastné spracovanie;

Vzhľadom na to, že ide o dlhodobý sprievodný jav, ktorý zaznamenávajú dopravné spoločnosti na celom Slovensku, zameria Trenčiansky samosprávny kraj svoju pozornosť na zastabilizovanie počtu prepravených osôb, a to formou zlepšenia kvality poskytovaných služieb. Za týmto účelom boli na základe vzájomnej dohody so zmluvnými dopravcami realizované v priebehu roka 2016 niektoré opatrenia – zavedenie 0-tého tarifného pásma vo vybraných obciach a mestách, v ktorých nie je mestská hromadná doprava, zavedenie prestupných bodov, zjednotenie tarify, resp. kategórií cestujúcich so Žilinským samosprávnym krajom, rozšírenie wifi-pripojenia v autobusoch prímestskej dopravy, zavedenie novej aplikácie „ubian.sk“, ktorá poskytuje cestujúcim aktuálne informácie o odchodoch/príchodoch, meškaní autobusov, o polohe autobusu, o najbližších

zastávkach a pod., zabudovanie inteligentných elektronických informačných panelov v troch obciach, nákup 60 nových autobusov.

Vývoj základných ukazovateľov: EON, tržieb z cestovného, príspevku od roku 2010

Graf č.3

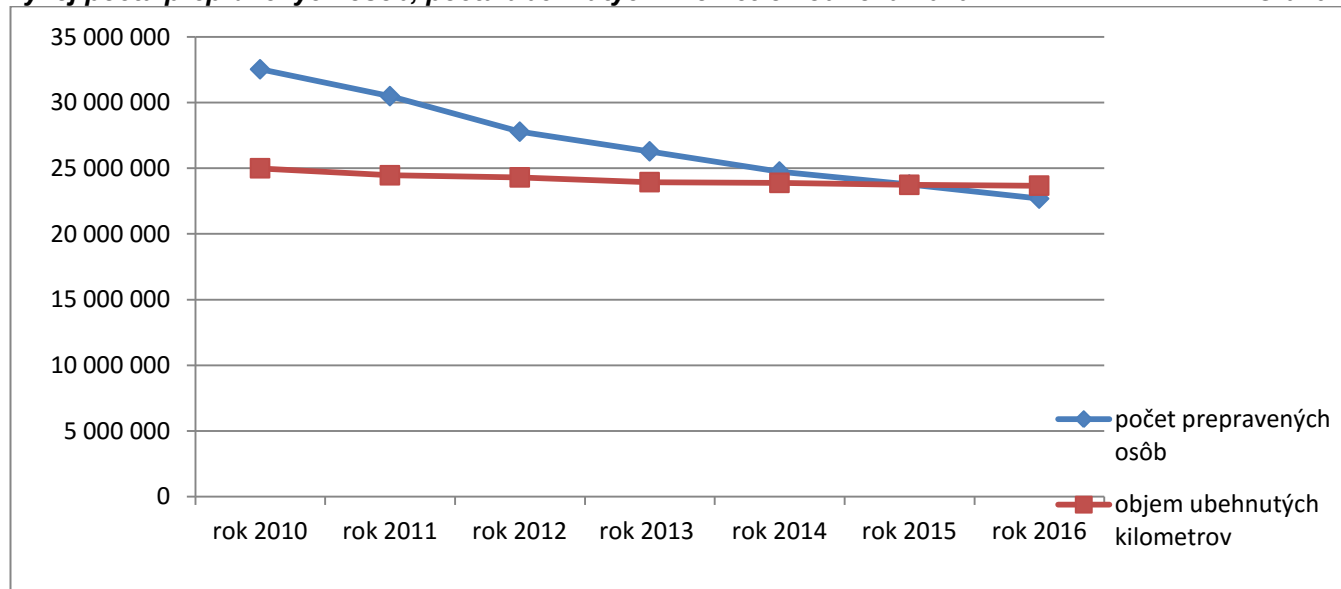

Zdroj: Výkazy, ktoré dopravné spoločnosti predkladajú v zmysle Zmluvy pri zúčtovaní preddavkov náhrady preukázanej straty za poskytnuté služby vo verejnom záujme v prímestskej autobusovej doprave – vlastné spracovanie;

Z uvedeného grafu a vyššie uvedenej tabuľky (Tabuľka č. 1) vyplýva, že **výška tržieb z cestovného** od roku 2012 má klesajúcu tendenciu (v roku 2011 realizoval TSK úpravu/zvýšenie cien cestovného), **výška EON** od roku 2013 klesá, resp. má stagnujúcu úroveň (dôvodom sú opatrenia TSK na zníženie EON). Výška EON a tržieb z cestovného má vplyv na výšku príspevku, ktorý je z Rozpočtu TSK určený na vykrytie preukázanej straty za jednotlivé roky.

Vývoj počtu prepravených osôb, počtu ubehnutých kilometrov od roku 2010

Graf č.4

Zdroj: Výkazy, ktoré dopravné spoločnosti predkladajú v zmysle Zmluvy pri zúčtovaní preddavkov náhrady preukázanej straty za poskytnuté služby vo verejnom záujme v prímestskej autobusovej doprave – vlastné spracovanie;

Snahou Trenčianskeho samosprávneho kraja je i napriek klesajúcemu počtu prepravených osôb (v roku 2016 sme zaznamenali o 9 848 465 menej prepravených osôb ako v roku 2010) zabezpečiť dopravnú obslužnosť územia s cieľom zvyšovania kvality poskytovaných služieb. Službami vo verejnom záujme TSK zabezpečuje dopravnú obslužnosť územia a udrжанím objemu objednaných dopravných výkonov je cieľom na poskytnutie občanom dostatočnú ponuku dopravných služieb ich každodenného života t. j. zabezpečenie dopravných služieb do zamestnania, do škôl a školských zariadení, do zdravotníckych zariadení, úradných inštitúcií, kultúrnych a iných zariadení.

Spracoval: Ing. Dagmar Dedeková, odbor dopravy